

Het op-papier-zie-ik-meermisverstand.

Een boekvertaling legt een lange weg af. Deels over de elektronische snelweg, maar deels ook nog over conventionele wegen. Ik vat 'm even kort samen, die weg. De meeste, zo niet alle, boekvertalers werken met een tekstverwerker en mailen hun vertaling als bijlage naar de uitgever, die het bestand afdrukt en per post of koerier naar een persklaarmaker stuurt, die op papier correcties aanbrengt en het pak papier vervolgens naar de uitgever terugstuurt, die dat weer doorstuurt naar de vertaler, die de correcties en suggesties van de persklaarmaker overneemt (of niet, natuurlijk) en invoert in het digitale bestand (of niet, natuurlijk), en beide versies terugstuurt naar de uitgever (de een via elektronische post, de ander via slakkenpost), die het weer afdrukt en naar de corrector stuurt, die correcties aanbrengt en het pak papier weer naar de uitgever terugstuurt, die het doorstuurt naar een zetter, die er een drukproef van maakt en die terugstuurt naar de uitgever, die de zoveelste stapel papier weer per post naar de vertaler stuurt, die correcties invoert en beide versies weer terugstuurt naar de uitgever, die de gecorrigeerde drukproef weer afdrukt en ten slotte naar de drukker stuurt. Dat zijn dus elf pakken papier op de bus en vier uitdraaien. Pffff.

Nadelen

De nadelen zijn evident. Die papieren vertaalslag kost tijd en geld. Tijd omdat papieren correcties uiteindelijk toch moeten worden ingevoerd en omdat pakken papier moeten worden verstuurd en bezorgd. Geld omdat je in de tijd dat je papieren correcties digitaliseert geen woordjes vertaalt, je die pakken papier moet frankeren, en tenslotte omdat toner of inkt en papier nu eenmaal moeten worden afgerekend.

En dan zwijg ik nog over de kleine ramp die zich voltrekt als het pak papier met de correcties zoekraakt.

Voordelen?

Maar veel van mijn collega's houden bij hoog en bij laag vol dat ze op papier meer fouten ontdekken, dat hun dan 'andere dingen' opvallen, en dat de voordelen van die papieren rompslomp de nadelen ruimschoots overtreffen. Ze zijn zelfs zo overtuigd van het nut van die controle op papier dat ze geheel uit eigen vrije wil, vlak voordat ze hun vertaling voor het eerst naar de uitgever sturen, nog een tijdrovende en geldverslindende papierfase invoegen – ook al recycleren de meesten daarbij oud papier door de printer de lege kantjes van vorige proeven te voeren. Nooit te beroerd eens iets nieuws – of moet ik zeggen: ouds? – te proberen, heb ik mijn vertaling ook eens afgedrukt en met een rood pennetje in de hand en het puntje van mijn tong tussen de lippen op papier gecorrigeerd.

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek

<http://www.boekvertalers.nl>

Ongecorrigeerde proef

De boeken waren een allegaartje. In sonden een hoekvoornamelijk
Everyman-edities, de klassieken in Engelse vertaling. Er waren
naslagwerken, The Oxford Book of Quotations, verscheidene
woordenboeken – ook dat van Doctor Johnson – en een oude in leer
gebonden encyclopedie. Het waren geen fraaie
edities; de ruggen waren versleten, de stof was verbleekt, cruit alsof
ze gelezen waren. Ze waren bedruimd, overal staken papiertjes uit.
Het uiterlijk van een boek verandert doordat het gelezen wordt. Als
het eenmaal gelezen is, ziet het er nooit meer hetzelfde uit, en

*Ta
L § 7 kap
2 a curs
→ inclusief
Vmeer ze
zagen*

Oef. Komma's en dt's krassen, zinnen met vierkante haken boven en onder de tekst verbouwen, woordjes doorstrepen, invoegen en nee, toch maar laten staan, omcirkeld *curs*, *rom* of *kap* tussen de regels frommelen en dan, als kers op de taart, al dat rood nog eens op scherm verwerken. Zinloos. Wat een verspilling. Geen extra fout ontdekt, geen ander ding opgevallen. Sterker nog, die vielen me later op scherm pas op.

Volgens mij is het een overblijfsel uit het papieren tijdperk, uit de tijd dat je van boter nog gewoon dik werd, dat 's zomers de zon scheen en renners zelf onderweg hun band moesten plakken. Maar ik wil de lezers van het weblog graag in de gelegenheid stellen me van de dwaling mijner wegen te overtuigen en sluit daarom af met deze ietwat boude stelling: het voordeel van een papieren correctieronde zit tussen de oren.